

УДК 371-378

Пермінова Л.А.

Херсонський державний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-МАГІСТРАНТІВ ЗАСОБАМИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ

У статті обґрунтовано необхідність упровадження методів активного навчання студентів у практику організації самостійної роботи. Зокрема автором доводиться раціональність використання телекомунікаційних проектів та методу Веб-квестів у самостійному навчанні студентів-магістрантів.

Ключові слова: *віртуальне інформаційне середовище, телекомунікаційні проекти, Веб-квести.*

Відповідно до вимог суспільства перед сучасною вищою освітою висувається проблема розроблення та використання сучасних форм і методів організації навчальної діяльності студентів.

Організація навчального процесу у виші відповідно до Болонської конвенції передбачає значну кількість годин (не менше 1/3 загального обсягу навчального часу з конкретної дисципліни) на самостійну роботу студента. Тому викладачу слід дуже ретельно готуватися до організації, оцінювання, консультування. У розв'язанні зазначених проблем чільне місце відводиться використанню глобального інформаційного простору.

Вчені розглядають самостійну навчальну роботу як активну пізнавальну творчу діяльність студента, спрямовану на розв'язання будь-якого виду навчальних завдань або як один із видів навчальних занять під методичним керівництвом викладача, проте без його особистої участі.

Найефективнішими в сучасній дидактиці вважаються такі методи стимулювання навчання, що підкріплені реальною взаємодією двох умов:

- 1) збігом мотиваційної сфери суб'єкта з характером мети, яку йому пропонують;
- 2) прийняттям суб'єктом цієї мети як такої, що відповідає його мотивам.

Нині досить активним у вищій школі є питання застосування ІКТ в організації самостійної роботи студентів. Інтеграція ІКТ з іншими технологіями навчання значно підвищує якість підготовки студентів, збільшують їхні освітні можливості здійснювати вибір і реалізацію індивідуальної траєкторії навчання у відкритому освітньому просторі. Для цього потрібне широке інформаційне поле діяльності, різноманітні джерела інформації, різні погляди, точки зору на одну й ту саму проблему, самостійний пошук шляхів обґрунтування та розв'язання проблеми.

Ученими (В.Бикова, В.Зінченко, Ю.Машбиць, Н.Морзе, Л.Петухова, О.Співаковський та ін.) доведено, що ІКТ значно підвищують активність пізнавальної діяльності студентів. Це приводить до перебудови навчального процесу з використанням самостійних форм навчання.

Мета статті полягає у обґрунтуванні необхідності впровадження методів активного навчання у практику організації самостійної роботи; доводиться раціональність використання телекомунікаційних проектів та методу Веб-квестів у самостійному навчанні студентів-магістрантів.

Використання ІКТ надає підґрунтя для впровадження інновацій, що сприяють підвищенню якості здійснення самостійної роботи та якості забезпечення підготовки фахівців. Як підкреслює В.Шевченко, «новою дидактичною формою навчання виступає віртуальне навчання як дидактичний процес, в основу якого покладено сукупність засобів і методів відтворення і реалізації віртуальних образів, з якими комунікативна взаємодія

суб'єктів цього процесу створює умови осмислення можливого і відчуття реального в динаміці їх трансформаційного перетворення» [6]. На думку вчених [6], головним елементом віртуального середовища, в якому здійснюється пізнавальна діяльність учасників навчального процесу є інформаційне навчальне середовище, як системно організована сукупність організаційно-педагогічних, дидактико-психологічних, комунікативних і програмно-технічних засобів і заходів цілеспрямованого процесу навчання, які складають основу ціннісного професійного, загальноінтелектуального, культурного, духовного і соціального розвитку особистості.

Спираючись на вище сказане, зробимо припущення, що поширеною технологією у вишу є проектна технологія, зокрема телекомунікаційні проекти, які дозволяють найбільш ефективно формувати професіоналізм майбутнього фахівця. Нині проблемі розроблення та використання методу проектів присвячені дослідження вчених О. Коберника, Н. Морзе, Є. Полат, О. Пометун, С. Сисоєвої та ін. Розвитку інформаційних технологій, їх активному використанню в навчальному процесі присвячені дослідження: В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, І. Захарової, Н. Морзе, Г. Селевка, І. Роберт, О. Спіріна та ін. У роботах цих учених розглядається інтеграція методу проектів та ІКТ, здійснення навчання в проектній діяльності як засобу розвитку індивідуальності студента, його інтелектуального та творчого потенціалу.

Телекомунікаційний навчальний проект – це спільна навчально-пізнавальна, творча або ігрова діяльність студентів-партнерів, організована на основі комп'ютерної телекомунікації, що має єдину мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного результату. [4]. Під навчальним телекомунікаційним проектом ми розуміємо, зазначає Є. Полат, спільну навчально-пізнавальну, дослідну, творчу або ігрову діяльність учнів-партнерів, організовану на основі комп'ютерної телекомунікації, що має загальну проблему, мету, погоджені методи, способи діяльності, направлену на досягнення спільного результату діяльності, що реалізується у вигляді деякого спільного продукту [5, с. 229].

Телекомунікаційні проекти надають можливість не тільки передавати студентам суму тих чи інших знань, а й вчити їх набувати цих знань самостійно за допомогою величезних можливостей глобальної комп'ютерної мережі Інтернет, користуватися набутими знаннями для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань, знайомитися з іншими культурами, виховувати почуття приналежності до єдиної світової спільноти [1].

Важливою рисою телекомунікаційного проекту є його міжпредметний характер, оскільки розв'язання проблеми, що закладена в будь-якому проекті, завжди потребує інтегрованих знань.

Практика організації телекомунікаційних проектів вимагає від викладача враховувати низку вимог: формування глобальної в дослідницькому і творчому аспекті проблеми, яка вимагає для її розв'язання інтегрованого знання, творчого пошуку; практична, теоретична, пізнавальна значимість передбачуваних результатів; самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність студентів; структурування змістової частини проекту (з визначеними результатами окремих етапів); використання дослідницьких методів, що передбачає певну послідовність дій: обговорення способів оформлення кінцевих результатів, збирання, систематизація й аналіз одержаних даних, підведення підсумків, оформлення результатів, їх представлення, висновки, формулювання нових проблем дослідження [2]. Вибір тематики проектів у різних ситуаціях може бути різним.

Під час роботи над проектом викладач виконує такі функції: сприяє студентам у пошуку джерел, здатних допомогти їм у роботі над проектом; сам виступає джерелом інформації; підтримує і стимулює студентів; допомагає їм оволодіти новими інформаційними технологіями; прищеплює студентам інформаційну культуру; координує процес створення проекту; підтримує безперервний зворотний зв'язок з метою просування студентів у роботі над проектом.

У свою чергу основною метою діяльність студентів виступає: одержання навичок роботи з Інтернет для пошуку й обробки інформації; використання комп'ютерних інформаційних технологій з метою підготовки інформації в електронному вигляді для передачі іншим учасникам проекту; збагачення досвідом використання можливостей Інтернет для обміну думками з учасниками проекту, одержання консультацій наукового керівника дипломної або магістерської роботи; здобуття та накопичення досвіду здійснення досліджень, роботи з джерелами інформації; одержання досвіду роботи «в команді» (планування, розподіл функцій, взаємодопомога та взаємоконтроль).

Слід зауважити, розвиток мережевих технологій та телекомунікацій, особливо Веб-технологій сприяли розвитку проектних технологій навчання, серед яких метод Веб-квестів, особливість якого полягає у тому, що вся інформація або її частина, яка розміщена на сайті для самостійної або групової роботи студентів, знаходиться на різних Веб-сайтах. За допомогою певних гіперпосилань всі студенти працюють в єдиному інформаційному просторі. Студенти збирають матеріали в Інтернеті з тієї чи іншої теми, розв'язують проблему, використовуючи ці матеріали. Посилання на джерела виконуються студентами, викладачами за допомогою пошукових систем.

Веб-квести можуть охоплювати, як окрему проблему, навчальний предмет, тему, так і бути міжпредметними.

Аналізуючи проблему, можна виокремити типи Веб-квестів: конструкторський Веб-квест вимагає від студента створення продукту або плану дій з виконання певної мети в певних межах; творчий – вимагає від студентів створення будь-якого продукту в заданому форматі (творчі проекти схожі з конструкторськими, але більш непередбачувані в своїх результатах); Веб-квест з розв'язання проблем передбачає пошук і представлення різноманітних, інколи протилежних думок з однієї проблеми, спробу привести їх до консенсусу; переконуючий Веб-квест має на меті створення продукту, який здатний переконати будь-кого (таке завдання вимагає від студентів розроблення аргументів на користь висновків, що одержані за результатами роботи у Веб-квесті); Веб-квести із самопізнання орієнтовані на розширення знань, інтелекту студентів, які розвиваються через дослідження он-лайн та офф-лайн ресурсів. (прикладом такого проекту може бути Веб-квест «Ким я буду, коли закінчу університет?», який має на меті вивчення ресурсів Інтернет, пов'язаних із майбутньою кар'єрою); аналітичний Веб-квест досліджує взаємозв'язок речей реального світу в межах заданої теми (такі завдання вимагають від студентів аналізу, узагальнення, виокремлення окремих ознак, наслідків та ін., їх обговорення); оцінні Веб-квести передбачають здійснення рефлексії; наукові – слугують для здійснення знайомства та залучення студентів до наукових досліджень в різних галузях знань [7].

Веб-квести, як проекти, можуть бути короткотерміновими і довготерміновими. Робота над короткотерміновим Веб-квестом може займати від одного до трьох занять, а над довготривалим – більш тривалий час.

Метою будь-якого Веб-квеста є вивчення відповідного матеріалу, виконання контрольних завдань та на підставі одержаних знань, умінь та навичок, створення власного проекту. Однією з переваг Веб-квеста є економія часу студента. Враховуючи те, що викладач сам спрямовує діяльність студента, надаючи певний перелік Інтернет-адресів, з яких студенти одержують необхідну для виконання проекту інформацію. Підсумком Веб-квесту може бути презентація або Веб-сторінка, котрі можна розмістити в Інтернеті та надати можливість всім залишати свої думки, пропозиції, відгуки та навіть відповідні правки, тобто здійснювати зворотний зв'язок. До речі, Веб-квест – комплексне завдання, а тому оцінка за його виконання має ґрунтуватися на декількох критеріях, що орієнтовані на тип завдання та форму представлення результату.

Також, для роботи із студентами нами використовувались різні форми Веб-квестів, зокрема створення бази даних з проблеми, всі розділи якої готують студенти; створення мікросвіту, в якому студенти пересуваються за допомогою гіперпосилань, моделюючи навчальний простір; написання інтерактивної історії; створення документу, в якому

відображено аналіз складної проблеми; інтерв'ю он-лайн з віртуальним персонажем (відповіді та запитання розробляються студентами).

У практичній роботі ми використовували критерії, розроблені Б.Доджем [7], що можуть включати оцінку: дослідницької та творчої роботи; якості аргументації; оригінальності роботи; навичок роботи в мікрогрупі; усного виступу; мультимедійної презентації; письмового тексту тощо.

У кінці першого семестру 2012/13 навчального року за результатами впровадження у практику організації самостійної роботи студентів-магістрантів було зроблено узагальнення зібраної інформації. Під час лекцій з дисципліни «Сучасні педагогічні технології» більшість студентів показала високий рівень усних міні-виступів, підвищилась якість аргументації, бажання висловлюватись. Результатом самостійної роботи студентів були розробки мультимедійних презентацій з тематики курсу, що оцінювалось у балах. Високий бал отримали 18% студентів (від 100 до 75), середній – 31% (від 76 до 55), достатній – 42% (від 54 до 35), решта 9% отримали низький бал. На наш погляд, це високі результати й обумовлені вони високою мотивацією щодо самостійної роботи, озброєння студентів раціональними методами здобування, обробки і узагальнення інформації.

Висновки. Випускник ВНЗ має не тільки володіти знаннями в галузі комп'ютерної техніки, а й бути фахівцем із застосування ІКТ у своїй професійній діяльності. Використання Веб-технологій, зокрема Веб-квестів у навчальному процесі, на наш погляд, відіграє суттєву роль у розвитку пізнавальної активності, якості знань студентів, сприяє розвитку навичок самостійного одержання знань, набуття, крім базових знань, необхідних професійних компетенцій.

У галузі застосування ІКТ у педагогічній діяльності, ще багато нерозв'язаних завдань. До них можна віднести завдання адекватності описаних засобів реаліям процесу навчання, підвищення рівня науковості, змістової і стилістичної культури засобів телекомунікаційних та інформаційних технологій, необхідності технологічного й інформаційного зв'язку між окремими освітніми виданнями та ресурсами.

Таким чином, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі – це потужний стимул, що дозволяє формувати в студентів необхідні знання та пізнавальні прийоми, а також розвивати мотивацію навчальної діяльності, самостійність, сприяє поліпшенню підготовки майбутніх фахівців.

У подальшому дослідженні нами планується розробити методичні рекомендації для викладачів вишу з проблеми застосування методу Веб-квестів у практику організації самостійної роботи студентів та розробити критерії з їх кількісними показниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобрович Г.А. Метод проектов как способ организации самостоятельных занятий / Г.А. Бобрович // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. – Випуск 5 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – С. 23-28.
2. Дементієвська Н.П. Телекомунікаційні проекти. Стан та перспективи / Н.П. Дементієвська, Н.В. Морзе // Комп'ютер в школі та сім'ї. №4. 1999. – С.24-39
3. Обрізан К.М. Програмні засоби навчального призначення / К.М. Обрізан // Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / За ред. В.М. Мадзігона, Ю.О. Дорошенка. – К.: Педагогічна думка, 2003. – С.156-165.
4. Полат Е.С. Метод проектов в современной школе / Е.С. Полат // Информатика и образование. – 2001. – № 4. – С. 18-20.
5. Теория и практика дистанционного обучения: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева; Под ред. Е.С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 416 с.
6. Шевченко В.Л. Програмно-інструментальна платформа дидактичного проектування інформаційного навчального середовища системи середньої школи / В.Л. Шевченко,

Л.В.Васильченко, Д.В.Гавриш, О.С.Ветчинін // Інформаційні технології в освіті. Вип.7, 2010. – С.127-139.

7. <http://Вебquest.sdsu.edu\rubrics>

Стаття надійшла до редакції 11.03.2013.

Perminova L.

Kherson State University

ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK STUDENTS OF MASTER OF TELECOMMUNICATION TRAINING PROJECT

The article explains the need to implement active learning of students in the practice of the organization in homework. In particular, the author proved the rationality of the use of telecommunications projects and use the web in quest of independent study students graduate.

Keywords: virtual information environment, telecommunications projects, web quests.

Перминова Л.А.

Херсонский государственный университет

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ-МАГИСТРАНТОВ СРЕДСТВАМИ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННЫХ УЧЕБНЫХ ПРОЕКТОВ

В статье обосновывается необходимость внедрения методов активного обучения студентов в практику организации их самостоятельной работы. В частности автором доказывается рациональность использования телекоммуникационных проектов и метода Веб-квестов в самостоятельном обучении студентов-магистрантов.

Ключевые слова: виртуальная информационная среда, телекоммуникационные проекты, Веб-квести.